Titel	Oorlog zonder vrienden
Schrijver	Evert Hartman
Datum verschenen	1988
Uitgeverij	Lemniscaat
Aantal pagina's	252
Genre	Oorlogsverhalen

Oorlog zonder vrienden

Arnold was verdoofd. Hij zat voorover, zijn handen voor zijn gezicht en met een half oor luisterend naar het toenemende lawaai achter hem. Een streek was het, een vuile, smerige, misselijke rotstreek. Ze hadden het papier natuurlijk stiekem in zijn vak geduwd, terwijl iedereen bezig was geweest zijn spullen van de grond te rapen. Tranen drupten tussen zijn vingers door. De woede golfde in hem omhoog. Hij kon zich niet meer beheersen. Met een ruk keerde hij zich om. 'Smerige lafaards!' Zijn stem sloeg over. 'Ellendelingen!' Ik zal het jullie betaald zetten! Altijd zitten jullie mij te treiteren. Altijd moeten jullie mij hebben…… Maar dit keer…..' Meneer Dijkman greep in. Hij stapte op Arnold af en pakte hem bij de schouder. 'Zo is het genoeg, Arnold!'

Arnold (14), zoon van een fanatiek NSB'er en aanvankelijk de idealen van zijn vader delend, wordt in de oorlog erg eenzaam en onzeker als zijn schoolvrienden hem afvallen en soms zelfs aftuigen. Uit angst voor directe maatregelen van zijn vader vertelt hij ook thuis niets meer over acties uit het verzet, die hem toevallig ter ore komen. Later helpt hij een verzetsman uit het ziekenhuis ontsnappen en na Dolle Dinsdag in 1944 besluit hij niet met zijn familie mee te vluchten naar het oosten. Helder en open geschreven boek, vol actie. Behoorlijke stijl en opbouw van het verhaal. Het boek wijkt af van andere oorlogsboeken doordat het in een NSB-gezin speelt.[1]

Het verhaal is spannend en belicht een andere kant van de Tweede Wereldoorlog. NSB'ers worden in het algemeen gezien als verraders. Maar wat doe je, als je een zoon van een NSB'er bent en je deelt de mening van je vader niet meer? Het boek is een indringende weergave van het leven van Arnold. Hoewel Arnold in het begin de standpunten van zijn vader deelt, komt er een moment van ommekeer. Hij zet zich af tegen zijn vader. Omdat hij in de ogen van zijn klasgenoten gezien wordt als iemand die het eens is met de Duitsers, wordt hij gepest, in elkaar geslagen en zelfs opgesloten. De schrijver laat je meeleven met de eenzame Arnold. Hoewel hij niet altijd de juiste beslissingen neemt, krijg je het gevoel dat je het moet opnemen voor Arnold. Een leerzaam verhaal voor jongeren, waarin beide kanten van de oorlog aan bod komen.

[1] Edda Rekers-Hazelhoff, http://sufamale.wordpress.com/2012/03/11/recensie-oorlog-zonder-vrienden/